

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 4. Difficilis obiectio expenditur & soluitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

stituentem durationem superadditam determinatur per accidens illi intrinsece superadditum, ut sit potius in hoc tempore, quam in illo: ergo poterit eadem ratione determinari per aliquid extrinsecum secluso quocumque alio intrinseco. Dices durare esse aliquid intrinsecum, ac proinde non posse creaturam per aliquid extrinsecum determinari ad durandum. Contra: etsi creatura determinetur ad durandum per aliquid extrinsecum, illud extrinsecum non erit totum id, quod dicit creaturam durare, neque tota ratio durationis, quæ essentialiter includit rem durantem: ergo etiam si duratio sit aliquid intrinsecum poterit ultimum determinari per aliquid extrinsecum, dum dicat aliquid rei intrinsecum, quod in mea sententia est ipsa entitas, quæ durare dicitur, quia nihil magis illi intrinsecum. Confirmatur: durare est coexistere tempori actuali, vel possibili, coexistere dicitur existentiam utriusque extremi: ergo dicit existentiam rei durantis illi nimis intrinsecam, & dicit tempus reale actuale, vel possibile: ergo dicit aliquid intrinsecum rei duranti, & aliquid illi extrinsecum, per quod determinatur entitas ad existendum potius in hoc tempore, quam in illo, quod rei duranti nimis extrinsecum est: quid enim mea, dum eandem existentiam habeo huic, vel illi tempori respondere?

18 Arguo iterum pro eadem parte. Si daretur duratio superaddita ante ipsam supponeretur entitas in hoc tempore ergo talis duratio esset superflua. Probo antecedens: ante durationem deberet supponi entitas in actu primo tanquam causa materialis illius, sed in illo priori deberet supponi existens in hoc tempore: ergo ante durationem supponeretur entitas durans. Probo minorem: entitas ante durationem prioritate naturæ debet supponi in aliquo tempore; non in præcedenti, neque in futuro, quæ non sunt: ergo in præsentis. Dices ad durationem recipiendam, ex vi cuius entitas supponitur durans, non debere supponi rem durantem, sicuti neque debet supponi præsens ad recipiendam præsentiam. Contra: entitas ad hanc durationem non supponitur in aliquo tempore, sed sufficit supponi secundum suam nudam existentiam: ergo ex eo quod futura sit illius existentia etiam si modo non sit, poterit modo suam recipere durationem, & modo durare. Dices ad productionem huius durationis in instanti B, requiri immediatè durasse in instanti A, quia durationes petunt hoc ordine produci. Reieci hanc solutionem num. 13. lege quæ ibi scripsi. Alij dicunt ad hanc durationem supponi entitatem prius naturæ existentem in hoc tempore, non positivè, sed negativè. Hos rogo: per quid constituatur entitas negativè existens in hoc tempore: necessum est dici constitui per suam existentiam & per existentiam spatij (do tibi modò esse tale spatium) vel temporis actu, vel potentia fluentis: ergo hæc existentia in tempore, quam tu negativam vocas, dicitur ex parte subiecti entitatem positivam rei durantis, & ex parte temporis, vel spatij entitatem spatij, vel temporis quæcumque illa sit: ergo ex parte subiecti non est negativæ, sed positivæ: ergo nulla alia est necessaria, ut intelligatur entitas absolutè durans per suammet positivam entitatem, & aliud extrinsecum connotatum, quodcumque illud sit.

19 Secundam partem conclusionis videlicet durationem dicere supra entitatem aliquod extrinsecum connotatum facile suadetur, quia duratio hodierna & hesternæ distinguuntur: entitas durans hodie, & heri est eadem: ergo aliquo modo distinguuntur entitas, & duratio, non per aliquid intrinsecum ut probavi: ergo per aliquid extrinsecum. Secundò magis duraui hodie, quam heri duraveram: ergo productior, & auctior est mea duratio hodie, quam heri: non per meam entitatem præcisè sumptam, quia heri, & hodie est eadem: ergo per aliquid distinctum: non intrinsecum: ergo extrinsecum. Hoc extrinsecum esse tempus reale fluens actu vel potentia probatur ex eo quod spatium imaginariū esse non possit, cum sit quid chimæricum, & fictitium: ergo nihil aliud potest assignari, ratione cuius dicatur entitas potius durare in hoc tempore quam in illo, & maiorem vel minorem habuisse durationem. Hanc coexistentiam, seu connotationem magis explico: tempus, ut constabit ex dicendis Puncto 3. nihil aliud est quam partes motus successivè fluentes cum hoc ordine prioris, & posterioris, ita ut in eadem mensura, in qua una corrumpitur, producat altera, & ita perpetuò sine intermissione, & sine aliqua partium coexistentia fluat.

Vnde eo tempore res durare dicitur, cui coexistit, & ita durare hodie nihil aliud est, quam hanc entitatem existere, & existere fluxum partium motus cum hoc ordine prioris, & posterioris, & durare magis, vel minus est, coexistere pluribus, vel paucioribus partibus motus. Dixi enim durare esse coexistere partibus motus actu vel potentia fluentibus, quia ut ego durem hodie non requiritur tot partes motus actu fluere mihi quæ actu coexistere, sed quod possint fluere, vel quod si fluerent mihi possent omnes coexistere, siue absolutè possint, siue non possint: unde etiam si implicaret omne tempus reale eodem modo durare ego per hunc annum, quia ex parte mei omnes partes motus successivè fluentes, quibus annus constat, mihi possent coexistere, & de facto coexistere, si ipse de facto existerent cum ordine prioris, & posterioris requisito ad hunc annum constituendum. Aduerte etiam hanc meam durationem hodiernam non dicere ordinem ad has numero partes motus, quæ de facto sunt, quia si loco illarum aliæ producerentur, eadem permaneret, sed tantum dicit ordinem ad tot partes motus, has, vel illas cum hoc ordine prioris, & posterioris respectu aliarum, quæ sunt priores, & posteriores illis, quæ in hoc ordine constituit tota ratio temporis, ad quod dicit ordinem duratio, ita ut si partes motus, quæ heri præcesserunt partes hodiernæ motus inuerso ordine essent productæ, & illæ quæ prius fuerunt productæ posterius producerentur, & è contra, partes motus, quibus constabat dies hesternus, diem hodiernum constituerent, & diceretur idem dies, & partes motus, quæ hodiernum diem componunt eundem diem hesternum efficerent, quæ aliæ constituerunt, & etiam si partes motus, quæ heri præcesserunt, hodie repeterentur, constituerent diem hodiernum distinctum ab hesterno per diuersum ordinem prioris, & posterioris, ex quo sumitur tota temporis diuersitas, non ex materiali indiuiduatione partium motus, quia per accidens est respectu huius diei constare his, vel illis partibus, & tantum dicit constare tot partium numero cum hoc ordine prioris, & posterioris. Eadem ratione hoc numero instans non dicit hanc numero partem motus, sed unam partem hanc, vel illam cum hoc tamen ordine prioris, & posterioris. Doctrinam hanc meti profunde assige, est enim potissimum fundamentum omnium, quæ in hac materia tractantur, ex qua difficillima solvuntur argumenta.

§. IV.

Difficilis obiectio expenditur, & soluitur.

Obiectio. Durare, est correspondere partibus motus sed 10
eisdem partibus motus possunt respondere hodie, & cras, quia eadem partes motus, quæ sunt hodie potuerunt produci cras & non hodie: ergo possum habere cras eandem durationem, quam habeo hodie: Virgeo, durare est correspondere partibus motus actu, vel potentia fluentibus, pono nullas fluxisse heri, neque hodie, & arguuntur sic eisdem partibus motus, quibus heri potui coexistere possem coexistere hodie, omnes enim posibles partes motus indifferentes erant ut producerentur heri, vel hodie: ergo per ordinem ad partes motus non possunt distingui duratio hodierna & hesternæ, cum partes, quas utraque duratio connotat sint eadem, in super duratio ex parte subiecti eadem est: ergo ex nullo capite distinguitur duratio hodierna ab hesternæ, casu quo nullæ partes motus fluxerint heri & hodie: ergo etiam si fluxerint, quia fluentibus & non fluentibus partibus motus mea duratio hodierna, & hesternæ eadem est.

Ex doctrina tradita paucis possem huic difficultati satisfacere, quia tamen est omnium grauissima, quæ in hac materia possunt occurrere, in illa expendenda aliquantulum immorabor. Rem ita componunt Magistri doctissimi, asserunt diem hodiernum non constitui per hunc motum secundum se consideratum, sed per motum denominatum extrinsecè à partibus, quæ ante illum fluere potuerunt. Vnde tempus hoc non est hæc pars motus, quæ modo contingit, vel contingere potuit, quia eadem potuit crastina die aduenire, ut rectè probat obiectio, sed est hæc pars motus cum denominatione extrinseca, ut ante illam potuerint præcedere tot partes motus, non plures, neque pauciores. Vnde si eadem pars motus, quæ est hodie, sit cras, non erit idem tempus, quia plures partes potuerunt illam crastina 11
die

die præcessisse quam hodie præcessisse possunt. Ex quo inferunt durationem esse, correspondentiam partibus motus, & maiorem vel minorem durationem, esse correspondentiam pluribus vel paucioribus motus partibus: durationem verò hodiernam vel crastinam, esse correspondentiam partibus motus, quam tot partes motus præcedere potuerunt. Acuta satis, & ingeniosa solutio, nihilominus plus coloris, quam succi habere puto, ne me colore decipiat, illam premo, ut videam quid succi contineat. Iuxta opinionem, quæ negat motum potuisse ab æterno procedere, nulla multitudo finita partium motus poterit assignari potens præcedere diem crastinum, quæ non potuerit diem hodiernum præcedere, quia motus syncategorematicè infinitus potuit diem hodiernum præcedere, ita ut nullus deur adeò extensus, ut non potuerit extensior alius præcedere diem hodiernum: ergo secundum hanc sententiam non plures partes motus potuerunt præcedere durationem crastinam, quam hodiernam: ergo secundum hanc sententiam non potest distingui duratio crastina ab hodierna ex eo, quod plures motus potuerint crastinam, quam hodiernam præcedere: non bene ergo per ordinem ad plures paucioresve partes motus, quæ potuerunt præcedere durationem hodiernam, & crastinam distinguunt hi recentiores, qui negant non posse dari motum ab æterno, & affirmant nullam esse multitudinem finitam partium motus adeò magnam, quæ maior alia non potuerit diem hodiernum præcedere, quod nullus negat. Respondet forsan eiusdem motus ab eodem instanti incipientis plures partes præcedere durationem crastinam, quam hodiernam, & per ordinem ad has durationes distinguunt. Solutio facilis nec minus obvia menti, quam impugnationi perua. Incipere ab hoc instanti vel diuerso, est habere hanc durationem, vel aliam diuersam. Inquiri modo quid sit incipere ab hoc instanti, vel diuerso, quod est inquirere, quid sit duratio, quod non poteris explicare prædicto modo, si enim recurras ad partes præcedentes ante hoc instans vel illud, redit iterum argumentum suprafactum: quod si de tempore dicis habere hanc durationem esse incipere ab hoc instanti, vel illo, nullo habito respectu ad partes præcedentes, idem dicito de mea duratione, & dicito me habere durationem crastinam esse habere correspondentiam tot partibus motus incipientem ab hoc instanti: quod si in hac re difficultatem non exhaurit, neque in illa.

22. Secundò iuxta omnium opinionem solutionem impugno. Potuisse præcedere plures partes motus ante durationem hodiernam, quam ante crastinam, nihil aliud est quam illam maiorem multitudinem partium esse ante durationem crastinam, ita ut partes illæ existant, neque existant, neque extiterint duratio crastina, sed immediate post illas sit exitura, neque alio modo potest explicari quid sit rem hanc præcedere: ergo necessum non est recurrere ad partes præcedentes durationem hodiernam, & crastinam, ut has durationes distinguas, sed poteris asserere durationem hodiernam distingui à crastina, quia hodierna præcedit crastinam, & quia partes motus, quibus duratio hodierna correspondere potest, debent præcedere alias, quibus duratio crastina correspondeat, melius enim explicari poterunt durationes distinctæ per præcedentiam inter ipsas, & inter partes motus ad quas dicunt ordinem quam per præcedentiam aliarum partium motus, quæ præcesserint vel non præcesserint, præcedentia enim respectu omnium est æquæ facilis, vel difficilis explicatu, & proprius distinguuntur durationes per id, quod in se includunt, quam per aliud tertium ab ipsis distinctum: debebat ergo dici durationem hodiernam distingui à crastina, quia hodierna crastinam præcedit, & sic ex ipsis durationibus illarum distinctionem assignares. Si inquiras quid sit duratione hodiernam præcedere durationem crastinam, inquiram, quid sit illam minorem, aut maiorem multitudinem partium motus præcedere durationem crastinam, vel hodiernam? & responsionem quam dederis, tibi reddam, qua aperte cognosces per hunc ordinem ad partes motus præcedentes rem non explicari, sed tantum primo aspectu eludi, & in re terminorum multitudine magis confundi.

23. Rem magis declaro: Dies hodiernus potest habere ante se pauciores partes motus, quam dies crastinus, & dies crastinus

Franc. de Owiedo, Philosoph. Tom. I.

stinus plures quam hodiernus: excessus ille quem habet dies crastinus plurium partium motus illum præcedentium, habet dies hodiernus plurium partium motus ipsam subsequendum, quia si ante diem crastinam potuerunt præcedere plures partes motus, quam ante hodiernum, post diem hodiernum poterunt plures subsequi, quam post crastinum: inquiri ergo, quomodo hi excessus distinguantur. Dices, quia dies hodiernus habet excessum à parte post, & dies crastinus habet excessum à parte antea, dies hodiernus excessum subsequendum post illum, & dies crastinus præcedentem ante illum, quod non poteris amplius explicare: ergo eodem modo poteris dicere durationem hodiernam, & crastinam distingui ex eo quod hodierna crastinam præcedat, & illa subsequatur, hodierna sit ante crastinam, crastina post hodiernam, & quia dum existit duratio A, quæ est hodierna, non est verum dicere, existit, aut extitit duratio B, quæ est crastina, sed tantum dici poterit: existit duratio B: ergo recurrendum non est ad alias distantes partes motus, quæ præcesserunt, in quibus, si alicui minor appareat difficultas, ex eo est, quia rem distantem non ita facile videre potest, quam si propè inspiceret multitudine terminorum maiorem esse agnosceret.

Ad obiectionem respondeo ex doctrina tradita in hoc S. & in fine præcedentis, durare esse correspondere partibus motus actu, vel potentia successivè fluentibus, quæcumque sint partes illæ, plus, minusve durare, esse correspondere pluribus paucioribusve partibus motus actu vel potentia fluentibus. Unde durare per unum annum est actu, vel potentia correspondere mille partibus motus, non pluribus neque paucioribus, ex quo capite præcisè non differunt duratio, quam habui anno præterito à duratione, quam habeo hoc anno, differunt tamen hæ durationes inter se, per ordinem, quem habent prioris, & posterioris, ex vi cuius hæc est posterior, & illa prior, & partes motus, quibus actu, vel potentia correspondeo hoc anno, debent esse posteriores partibus motus, quibus anno præterito correspondebam, vel correspondere potero. Ad maiorem rei explicationem noto durationem hodiernam, & crastinam respectu eiusdem subiecti tantum extrinsecè differre per ordinem prioris, & posterioris vnius ad aliam, quia hæc est prior & illa posterior, id enim dicitur crastinum respectu diei hodierni, quod nondum fuit, sed erit immediate post diem hodiernum, & dies ille, qui immediate ante hunc præcessit dies hesternus dicitur. Ex his solutio facilis est ad prædictam obiectionem, cui respondeo, meam durationem hodiernam differre à mea duratione crastina per ordinem prioris, & posterioris ipsarum, & partium motus, quibus actu vel potentia heri, & hodie correspondeo per quas duratio hodierna, & hesternæ constituuntur.

Ex his facile est durationes distinguere: duratio enim hodierna, & hesternæ, quas ego habui, distinguuntur ratione prædicti ordinis prioris, & posterioris, ut sæpe dixi duratio mea hodierna distinguitur à duratione etiam hodierna Petri non per ordinem prioris & posterioris: sed ratione subiecti, seu rei durantis, quæ simul cum illo extrinsecè connotato durationem constituit, duratio mea hodierna distinguitur à duratione hesternæ Petri extrinsecè per diuersum ordinem prioris, & posterioris, & intrinsecè ratione subiecti distincti.

S. V.

Alia obiectiones solvuntur.

Obiicis primò. Potest existere mea entitas & existere tempus reale, & tamen non coexistere mea entitas, & motus, sed habere diuersas durationes, ita ut ego existam hodie, & tempus cras ergo coexistentia mea entitatis & temporis aliquid dicit distinctum ab existentia utriusque, ex vi cuius constituitur existentiarum simultas. Multos sefellit hoc argumentum præcipue Arriagam n. 12. ubi illud conficit contra spatium imaginarium in hunc modum; potest spatium imaginarium existere hodie, & ego existere cras, non coexistendo spatio imaginario: ergo coexistere spatio imaginario aliquid addit supra meam existentiam spatij. Si termini huius argumenti explicentur, evanescet omnino. Respondeo me non posse existere

Et 3